

Leesrapport *Bitter Babylon* van Ethel Mannin.
(London, Hutchinson, 1968)

Ward Ruyslinck

Inhoud :

Glyn Westway, journalist bij de *San Francisco Herald*, is in beperkte kringen bekend als auteur van een commercieel mislukt boek, *Intervention*, waarin hij o.a. het standpunt verdedigt dat inmenging in het leven en de problemen van anderen meestal tot tragedies of toch minstens tot implicaties leidt. Dit standpunt betreft hij zowel op de persoonlijke menselijke relaties als op de onderlinge staatkundige verhoudingen. Westway's enige en door hem angstvallig gekoesterde fan is een onbeduidende jonge dichter, Laurie Mervil, non-conformist en anti Vietnam demonstrant. Aanvankelijk uit

nieuwsgierigheid en ijdelheid nodigt Westway zijn jonge bewonderaar uit tot een persoonlijke kennismaking, maar weldra groeit bij hem de idee om samen met Mervil een literaire mystificatie op het getouw te zetten. Hij ontvouwt de jongeman zijn plannen en deze is onmiddellijk bereid om voor de buitenwereld als de auteur op te treden van het nieuwe sociaal-politieke boek dat Westway voorbereidt onder de titel *Christ of the many wounds* en dat min of meer in de lijn ligt van *Intervention*. Westway verwacht nl., speculerend op de cultus van de jeugd, dat een nieuw werk van hem, aangediend als het product van een jonge contesterende dichter, meer succes zal hebben dan zijn vorig geschrift. Om vooraf mogelijke kritiek op een duidelijke 'beïnvloeding' door Westway's *Intervention* te ontzenuwen, wordt besloten dat Mervil zich min of meer openlijk als een volgeling van Westway's ideeën zal doen doorgaan. Wat de financiële kant van de operatie betreft, wordt overeengekomen tussen beiden dat de royalty's van *Christ* fiftyfifty zullen worden verdeeld.

Na herhaalde ontmoetingen tussen ghost-writer en 'auteur' Mervil blijkt ondertussen dat deze laatste, van wie al eerder homoseksuele neigingen aan het licht waren gekomen, een vrij hartstochtelijke liefde voor Westway heeft opgevat. Westway, heteroseksueel, is bang voor deze ongewenste complicatie en vlucht in een liefdesverhouding met een gescheiden vrouw, Tara, en naderhand, dankzij een journalistieke opdracht voor de *Herald* naar Saigon. Het boek, dat inmiddels is klaargekomen, wordt door Mervil aangeboden aan Sam Hapworth, de uitgever van *Intervention*. Deze is zeer enthousiast en besluit het boek uit te geven. Ondanks het klaarblijkelijk welslagen van hun opzet wordt de verhouding tussen Westway en Mervil steeds krampachtiger. Mervil voelt dat Westway hem ontwijkt, hij voelt zich 'bedrogen, vooral nadat hij Westway, op het moment waarop hij een afspraak met hem had, met Tara in een restaurant eerder toevallig ontmoet. Zelf zoekt en vindt Mervil een morele steun en toevlucht bij een van Westway's oudere vrouwelijke confraters, Martha Bolt.

Bij zijn terugkeer van een nieuwe reportage-opdracht in Saigon wordt Westway met een nieuwe situatie geconfronteerd : *Christ of the many wounds* is intussen verschenen en blijkt een bestseller te zijn. Mervil, een gevierd auteur nu, is zich erg belangrijk gaan voelen, zowel onder de invloed van het succes als van de royale inkomsten die het boek hem verschaft. Hij maakt goede sier, neemt zijn intrek in Nob Hill, de chique buurt van San Francisco, en werkt zich steeds dieper in de schulden. Een en ander leidt in zijn toch al krampachtige verhouding met Westway tot een conflictsituatie. Na een televisieoptreden in het populaire Schultz-programma, waarin Mervil zich heeft laten bijstaan door Westway, komt het tot ernstige onenigheid over een door Schultz gewraakte passage in *Christ* : Westway wil de passage in de komende paperbackeditie behouden, Mervil wil ze geschrapt zien. Het is de beurt aan Westway om zich bedrogen te voelen, te meer daar Mervil zich niet aan de financiële afspraak houdt en zijn ‘partner’ diens aandeel in de royalty’s onthoudt. Kort daarop wordt Westway door de *Harald* naar Caïro gezonden. Hij vertrekt enigszins opgelucht, maar Mervil, steeds hopelozier verliefd op Westway, reist hem achterna. In Egypte, in de schaduw van de piramiden, voltrekt zich het begin van de catharsis : de verstandhouding is helemaal zoek, het komt tot hoge verwijten en Mervil bedrinkt zich. Een tijdelijke verzoening kan de finale tragische ontknoping, gevolg van de door Westway gepropageerde non-interventie in de menselijke relaties, niet tegenhouden. Bij hun terugkeer in de Verenigde Staten komt het tot een heftige scène tussen beiden, naar aanleiding van het verschijnen van de paperbackeditie, waarin de bekritiseerde passage (een parallel tussen het Palestijnse drama en het kolonialisieren van de Amerikaanse autochtone Indiaanse bevolking), ondanks Mervils formele belofte, toch blijkt geschrapt te zijn.

Laurie Mervil wordt zich op dat moment bewust van de mislukking van zijn levenshouding, zowel door Westway’s afwijzing van zijn sentimentele toenadering als door de façade die hij zich als auteur heeft opgebouwd. Een dag later maakt hij een eind aan zijn leven door zich uit het raam van zijn luxueus appartement op Nob Hill te storten. Door zijn afscheidsbrief aan Westway, die in handen van het parket valt, lekt ten slotte de mystificatie uit.

Beoordeling :

Een vrij conventioneel werk, klassiek van bouw en stijl. Als karakterroman voldoet het niet helemaal aan de verwachtingen, niet alleen omdat het als zodanig volkomen buiten de literaire actualiteit staat, maar ook omdat de meeste karakters onvoldoende uit de verf komen. Mervil is zowat de enige figuur die, in de tragedie van zijn wanhopige liefde voor Westway en in zijn onvermogen om te kiezen tussen zijn materiële behoeften en zijn geweten, een overtuigende psychologische dimensie heeft.

De ik-persoon en hoofdfiguur van het boek Westway daarentegen blijft eerder schimmig. Een groot aantal nevenfiguren als Hapworth, Liz Houston, de correspondent van een Londense krant in Caïro (Mike), en Tara, komen zelfs als karakters helemaal niet tot leven.

Opmerkelijke ‘literaire’ kwaliteiten heeft Mannin’s boek niet. Zij schrijft koel, intellectualistisch. Haar observatie lijdt aan een zintuiglijke en emotionele armoede. Dit verklaart ook waarom zij er niet in slaagt – voor zover dit deel uitmaakte van haar bedoelingen – om de achtergronden, waartegen haar figuren bewegen, als een levende realiteit

op te roepen. De ‘sfeer’ van San Francisco (het ‘Bitter Babylon’ waarop de titel alludeert), Caïro, Saigon komt niet over. Het zijn kartonnen theaterdecors. onderbelicht en (of) gereduceerd tot toeristische clichés (de piramiden, de baai van San Francisco bij zonsondergang van op Telegraph Hill), die bovendien kleurloos geëvoceerd worden. Alles staat blijkbaar in functie van het innerlijk gebeuren, de zielsconflicten. Vergeleken met Selby’s *Last Exit to Brooklyn* bijvoorbeeld, een adembenemend fresco van levende mensen in een grote levende Amerikaanse stad, is *Bitter Babylon* veeleer een onbezield werkstuk, een psychologische these.

Het is bovendien jammer dat Mannin sommige gelegenheden om haar boek te verdiepen niet heeft aangegrepen. De interventie-idee bijv., die toch centraal is in het werk, had kunnen worden uitgebouwd tot een parallellisme tussen de persoonlijke interventie (in de verhouding Westway-Mervil) en de politiek-militaire interventie. De mogelijkheid en zelfs de aanleiding daartoe was alleszins voorhanden, bijv. in Westway’s reportage-reizen in Saigon en in de anti-Vietnam-demonstratie waarbij Mervil zich aansluit. De roman zou daardoor aan innerlijke spanning hebben gewonnen. Blijkbaar wou Mannin het gegeven ‘psychologisch zuiver’ houden, maar miste tegelijk de kans om haar werk in een levende actualiteit te integreren en meteen, zij het indirect, haar figuren ook naar buiten toe een ‘gestalte’ te geven.

Storend is een constructiefout, die in het begin de identificatie van de lezers met de figuren bemoeilijkt : de ik-figuur is in het eerste hoofdstuk Westway’s platonische vriendin Liz Houston, maar vanaf het tweede hoofdstuk wordt, zonder enige verantwoording of aanleiding, Westway zelf het hele boek door de ik-verhaler.

Als literaire franje bij een recente mystificatie in de Vlaamse literatuur (het geval Bergmans-Jagenau) zou een Nederlandse uitgave van *Bitter Babylon* misschien wel enige interesse kunnen wekken, maar zelfs als zodanig zou er weinig behoefte aan zijn.

Ondanks enkele onmiskenbare verdiensten - o.a. de beheerste schrijftechniek van Mannin, haar ‘orkestratie’ van het boek en een zekere mensenkennis, geventileerd in charmante aforistische uitspraken – mist *Bitter Babylon* m.i. de nodige kwaliteiten om in het buitenlands fonds van de uitg. Manteau een goede beurt te maken.

